

Europos Parlamento narių Andriaus Kubiliaus ir Rasos Juknevičienės savaitės apžvalgoje daugiausia dėmesio buvo skiriama perrinkto Prancūzijos prezidento Emanuelio Makrono kalbai ir Rusijos įvykdytų karo nusikaltimų vertinimui specialiaame tribunole.

Akivaizdu, kad Putinas pralaimi ir jei tai dar nėra fizinis pralaimėjimas Ukrainoje, tai jaučiamas Vakarų susivienijimas, tiekiami ginklai, sankcijos ir pasikeitęs požiūris į Rusiją.

„Ar Vakarai ir mes kartu esame pasiruošę eiti iki galo, įveikti Putiną, kad tokio režimo nebeliktų ir kad įvyktų didžiuliai pokyčiai pačioje Rusijoje, ar kažkur sustoti, pasiekti taiką net susitaikant su Ukrainos nuostoliais, net ir teritoriniais?“ – klausė parlamentarė Rasa Juknevičienė, Prancūzijos prezidento E. Makrono kalboje pajutusi labiau pastarąsias nuotaikas ir netgi bandymą išsaugoti Putino veidą.

Ji teigė, kad stebina ir dabartinės Rusijos karo Ukrainoje lyginimas su situacija po Versalio, su pažeminta Vokietija, kas atvedė į Antrąjį pasaulinį karą.

„Man atrodo dabar yra kitaip. Putinas yra dabartinis Hitleris, kuris po Versalio atėjo ir sukėlė Antrąjį pasaulinį karą. Ir dabar reikia galvoti, kaip elgtis su Putinu, žiūrint į tai, kaip Vakarai sugebėjo pasielgti su Hitleriu,“ – sakė parlamentarė.

Mūsų Vyriausybės ir Seimo elgsena, turint omenyje Užsienio reikalų ministro Gabrieliaus Landsbergio duodamus interviu pasaulio žiniasklaidai, Seimo priimtą rezoliuciją dėl Rusijos pripažinimo teroristine valstybe – svarbi žinia Vakarams.

Pasak europarlamentaro Andriaus Kubiliaus, reikia išsigryninti matymą ir strategiją, kaip siekti aiškaus tikslo.

E. Makrono kalboje girdėtas pasakymas, kad reikia nepažeminti Rusijos, susijęs su baime, „kad Putinas, kaip kampe užspeista pasiutusi žiurkė, gali būti labai pavojingas“.

„Europai stinga matymo žiūrint į tolesnę perspektyvą ir stinga labai aiškaus suvokimo, kad šiandieninė autoritarinė Rusija, tapusi tarptautine agresore, yra didžiausia grėsmė Europos saugumui. Ir nėra keliamas klausimas, ką padaryti, kad tos grėsmės nebeturėtume.

Pasakymas, kad reikia pakeisti Putiną, į tą klausimą neatsako, nes vietoje Putino gali būti kitas,“ – išvalgomis dalijosi A. Kubilius.

O Rusijos grėsmė, pasak politiko, išnyks tik tada, kai ji nebebus autoritarinė, kai taps demokratine, ar bent pradės artėti prie europinės demokratijos. Matant dabartinę Rusiją tokios kalbos gali atrodyti naiviai, ypač stebint, kaip eiliniai rusai reaguoja į situaciją ir ją vertina. Anot A. Kubiliaus, reikia pradėti nuo istorinių paralelių.

„Dabartinį Putiną istorine prasme reikia vertinti, kad tai yra naujasis fašizmas. Ką jie padarė Bučioje, Irpenėje ir ką dar padarytų, jei jiems būtų leidžiama, tai yra fašizmas su visais ideologiniais leitmotyvais, kad „ukrainiečiai yra nepavykusi tauta, kad jų neturi būti, mes turime teisę ateiti ir spręsti, sprendžiam prievartaudami moteris ir t.t.“, – pažymėjo europarlamentaras ir palygino tai su nacių Vokietija bei tuometine vokiečių parama Hitleriui ir karui. Lygiai tas pats buvo ir imperinėje Japonijoje Antrojo pasaulinio karo metais, eiliniai japonai rėmė. Vokietija ir Japonija šiandien yra demokratinės tautos, stabilios, išsipareigojusios demokratijos ir niekam nekylo abejonių dėl jų demokratiškumo, o jie patys yra laimingi, kad jie dabar demokratiški.

„Nacių Vokietija, Hitleris buvo sutriuškinti kare, po to buvo Niurnbergas, buvo demokratinis Adenaueris su Vakarų parama Vokietijoje, buvo Maršalo planas padėti jaunai demokratijai stabilizuotis. Yra keturi-penki dėmenys, ką tada Vakarai padarė, kad demokratija realizuotųsi ponacistinėje Vokietijoje,“ – pasakojo A. Kubilius ir matydamas sutapimus pridėjo, kad Rusijos „gydymas“ gali būti toks pats sunkus, kaip buvo ir nacistinės Vokietijos.

Bet, pasak politiko, jis yra įmanomas ir tam pirmiausia reikia šio režimo visiško sutriuškinimo karine ir ekonomine prasme. Tą jau aiškiai sako JAV ir Didžioji Britanija, kurios turi aiškiai sudėliotą strateginę viziją, koks turi būti šio karo rezultatas. O tuo tarpu Europa ir didieji jos lyderiai vis dar sunkiai persijungia ir laukia sprendimų dialogo principu bei vis dar nesuformuoja aiškaus karo tikslo.

EP narė R. Juknevičienė prisiminė, jog karo pradžioje net ir Europos liaudies partijos (ELP) politinėje grupėje buvo skeptiškai nusiteikusių kalboms apie Putino įvardijimą karo nusikaltėliu.

„Turbūt dėl to, kad daugelis galvojo ir tebegalvoja, kaip toliau reikės su tokia pat Rusija bendrauti. Todėl reikia kuo greičiau Putino karo nusikaltimus įvardyti juridiškai.

Kitą savaitę EP planuojama speciali rezoliucija dėl tribunolų, kurioje ženklus ir Lietuvos indėlis“, – kalbėjo EP narė.

EP narys A. Kubilius išskyrė dvi kryptis, kuriomis galima judėti įvertinant Rusijos armijos nusikaltimus Ukrainoje.

„Viena – konkrečių karo nusikaltimų nagrinėjimas: Buča, Irpenė, kas prievartavo, kad davė komandas, kas šaudė į namus ir t.t. čia einama į Tarptautinį baudžiamąjį teismą (angl. ICC) pagal visas procedūras ir tą būtina padaryti. Bet čia dažniausiai yra nagrinėjami karo nusikaltimai – kas šaudė, kas prievartavo ir t.t. ir pakilti iki aukščiausių lygmenų gali būti sudėtinga. Tada yra kitas kelias, kurį girdėjau, ir Lietuvoje buvęs Konstitucinio teismo pirmininkas Dainius Žalimas teisingai aiškino – agresijos nusikaltimo nagrinėjimas, į tai einama per specialius tribunolus,“ – vardijo A. Kubilius.

Jo teigimu, bendraujant su Baltarusijos opozicionieriais susidarė įspūdis, kad režimui baisiau yra tribunolai, nei sankcijos. Nes prie sankcijų laikui bėgant prisitaikoma, o laukiant tribunolo, ilgai nežinoma, kas laukia.

„Ir su pripažintais karo nusikaltėliais grįžti į tą patį tašką, kuris buvo, jau yra neįmanoma,“ – papildė R. Juknevičienė.

Vakarų noras tęsti dialogą su Putinu, pasigirstantis ne tik E. Makrono kalboje, yra ilgametės Putino strategijos rezultatas, siekiant įrodyti Vakarams, kad demokratija Rusijoje yra neįmanoma ir todėl Vakarai turi prisitaikyti prie Putino režimo bei siekti su juo „dialogo“. Putinas siekdamas įrodyti, kad demokratijos Rusijoje niekada nebus, nesislėpdamas naikino demokratijos procedūras, gąsdino ir naikino opoziciją, ilgus metus baugino (nuodijo, kalino, žudė opoziciją ir t.t.). Pasak A. Kubiliaus, „Putinas darė viską, kad įtikintų Vakarus, kad demokratijos Rusijoje nebus“.

Politikų nuomone, ES yra dar viena pavojinga tema – skūstis karo pasekmėmis (augančiomis

energetikos kainomis, galimu grūdų stygiumi ir t.t.) ir stengiantis to išvengti, skatinama susitarti ir neeskaluoti karo temos.

„Europa visada eina nuo vienos krizės prie kitos. Iš krizių ji išeina stipresnė. Dabar turime geopolitinę krizę, kurią ir sukėlė ligšiolinis geopolitinis silpnumas. Jei Europa būtų buvusi drąsesnė ir parodžiusi, kad Ukraina tikrai integruojasi į ES, kad ji tikrai yra mūsų dalis, nebūtų leista Putinui susiformuoti vaizdo, kad Ukraina yra kažkokia pamiršta žemė, pilka zona ir kad Vakarai jos negins,“ – sakė A. Kubilius.

R. Juknevičienė pridūrė, kad buvo ir konkretūs klaidingi sprendimai – 2008 metų NATO viršūnių susitikimas bei nieko nedarymas po 2014 metų Krymo aneksijos.

„Vakarų Balkanams bent buvo pažadai, o Ukrainai – nieko. Tik nuolatinis jausmas – neerzinkime Putino“, – dalijosi išvalgomis R. Juknevičienė.

